

"Het klopt wel maar het deugt niet."

Het klopt wel, maar het deugt niet is de titel van een boek van Trouw-journalist Stevo Akkerman, maar was ook de titel van de inleiding die Tweede Kamerlid René Peters hield tijdens de dialogavond Praktische Politieke Filosofie (PPP) op 19 november jl. in Oirschot.

Onderwerp van de avond was het omgaan van onze samenleving met armoede en schuldhulpverlening en overheidsmaatregelen die deze problemen zouden moeten aanpakken.

Het blijkt dat er verschillende criteria zijn over wat armoede precies is, maar dat er wel eenduidige cijfers bestaan over het aantal Nederlanders dat problematische schulden heeft. Dit zijn er één miljoen. De regering heeft 1,2 miljard euro beschikbaar gesteld t.b.v. schuldhulpverlening, maar dat bedrag blijkt slechts 10.000 mensen uit de schulden te kunnen helpen. Hoe kan dat?

Peters noemt vier oorzaken:

1. De regelgeving in Nederland focust erg op rechtmatigheid. We beoordelen of een burger ergens recht op heeft en, als dat zo is, of hij er gebruik van mag maken. Hiervoor zijn veel ingewikkelde en langdurige procedures nodig v.w.b. aanvragen en formulieren invullen.
2. Om risico's te vermijden timmeren we regelingen steeds dicht en stellen we tegelijkertijd nog meer regels op. Die blijken echter niet bij te dragen aan risicomijding. Peters noemt een voorbeeld: hoeveel recent wegens kindermisbruik veroordeelden hadden géén VOG (Verklaring Omtrent Gedrag)? Antwoord: geen enkele. Ze hadden allemaal een VOG, dus daarmee los je het probleem niet op.
3. Wanneer iemand in aanmerking komt voor bijv. ondersteuning door de overheid heeft hij ook recht op de beste zorg. Gevolg: Het komt voor dat tien verschillende hulpverleners en casemanagers een 'probleemgezin' begeleiden, die elkaar allemaal niet kennen...
4. De overheid gaat te veel uit van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Bij fraude volgt onmiddellijk straf, nl. een boete, en bij herhaling zelfs detentie. Maar wie al in de schulden zit, kan die boete onmogelijk betalen. En vaak is de fraude is vaak helemaal geen fraude, maar slechts een verkeerd ingevuld (want te ingewikkeld) formulier.

Wat zouden we volgens Peters moeten doen?

- a. Niet meer uitgaan van rechtmatigheid, maar uitgaan van individuele behoefte. Dat betekent kijken naar wat iemand nodig heeft.
- b. Niet te veel uitgaan van de zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van het individu, maar juist de verantwoordelijkheid van de omgeving vergroten. Wat kan de familie doen? Waarom zou een werkloze met een uitkering geen

vrijwilligerswerk mogen doen? De verantwoordelijkheid van degene die het aangaat moeten we geleidelijk uitbouwen.

- c. Hulpverlenings- en zorginstanties zouden meer met elkaar moeten overleggen. We moeten dan misschien de privacyregels aan de kant durven zetten. Hoe kan het zijn dat op één gezin zeven verschillende instanties met casemanagers zitten die elkaar niet kennen?
- d. Beter signalering. Veel mensen met schulden melden zich uit schaamte of uit onvermogen niet bij de gemeente. Mensen in armoede zijn dikwijls ook degenen die de weg niet kunnen vinden in de procedures en die de formulieren niet goed kunnen invullen.
- e. Alleen inzetten op 'aan het werk gaan' (zoals de VVD wil) gaat niet helpen. Van veel gezinnen onder de armoedegrens werken beide ouders namelijk al.

Na Peters' inleiding komt de zaal aan het woord. Een selectie van de vragen en reacties.

De meeste schulden blijken huurachterstanden te zijn. Waarom maakt de overheid huursubsidie niet rechtstreeks over aan de verhuurder? Peters antwoordt dat de overheid die maatregel op dit moment onderzoekt. Het is nu al zo dat de gemeente iemands ziektekostenverzekering direct aan de zorgverzekeraar betaalt.

Een andere vraag: zou een basisinkomen niet veel van de schuldenproblemen kunnen oplossen? Peters legt uit dat daarvoor in de huidige coalitie geen draagvlak is. Wel onderzoekt het CDA de mogelijkheid voor een 'basisbaan', waarbij een werkzoekende het minimumloon ontvangt en daarna mag kiezen uit een 'banenpool'. Het Wetenschappelijk Instituut publiceerde hierover recent een rapport getiteld *De baan als basis*.

Andere vragen gaan over de vele senioren die geen schulden hebben, maar wel in permanente armoede leven. Over de Wajonger die alleen uitzendwerk krijgt en zonder vaste baan snel in de problemen komt. Volgens Peters zouden lokale overheden (gemeenten) kunnen helpen deze personen goed in beeld te krijgen en ook de bedrijven te kennen. Zo koppelen we persoon en persoon aan elkaar, waarna het bedrijf ook aandacht moet geven aan begeleiding.

Blijven nog enkele vragen van ondergetekende over. Hoe is het mogelijk dat in een welvarend land als het onze één miljoen mensen in armoede leven en voedselbanken nodig zijn? Tot hoever mag je als overheid gaan met regelgeving en het opleggen van dwangmaatregelen? Als je rechtmatigheid loslaat, hoe voorkom je dan willekeur? Overheidsinstanties kunnen beter samenwerken en gegevens (technisch) met elkaar uitwisselen, maar hoe bescherm je de privacy? Privacywetgeving kan schuldhulptrajecten behoorlijk in de weg zitten.

De problemen van mensen in de schuldhulpverlening zijn voor het CDA schrijnend genoeg om zich daarvoor te willen blijven inzetten. Onze kernwaarden *solidariteit, publieke gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid* en *rentmeesterschap* lenen zich daar bij uitstek voor.

Verslag: Herbertine Buiting